

MAGYAR KURIR

Indúlt Bétsből, Pénteken December' 5-dik napján, 1817-dik esztendőben.

Szent Ilona.

Ezen szigeten Oktober' 21-dikén estvéli 10 órákor néhány versbéli földrengések éreztettek, 's két minutumokig tartottak. A' földnek ingása oly kemény volt, hogy a' szokásban holmi portékák földre estek. A' Kormányozónál éppen ekkor nagy vendégeskedés lévén a' vendégek ijedtekben háza futottak. *Longwoodban* is éreztetett ezen ingás, 's *Bonaparte* ki akart futni a' házából, de nem engedte a' Strázsa (éjtzaka lévén). Még az öbölben vasmatskán álló Admirális hajón is lehetett érezni az ingást. A' városban lévő harangok oly nagyon kolompoztak ezen ingás miatt, hogy messze lehetett hallani.

Török Birodalom.

A' Frantzia újságlevelekben *Petrásból* (Moreában) oly tudósítást közlenek Sept. 8-dikáról, melyben még sokkal rettenetesebb föld ingásról van szó. A' dolog Augustus 23-dikán történt, a' midőn reggeli 8 órákor a' tenger' partján *Vostillánál*, elébb nagy zúgás hallattatván, azt rettenetes földingás követte, a' melly valami másfél minutumig tartott, 's ugyan akkor a' tenger' vize az öblöt nagy hirtelenséggel úgy elhagyta, hogy a' hajók, mellyek ott vasmatskákön állottak, a' szárazon maradtak: de a' melly víz oda ismét nagy hirtelenséggel és oly feldagadással vagy duzzadással vissza rohant, hogy a' partot 13 lábnyomnyi magasságra felyül haladta, 's a' környé-

ket nagy darab helyen elborította. Az öblöt itt *Vostillánál* egy fok vagy oly hegy formálta, melly a' tengerbe messzire benyomult; ez a' hegy, most, mi-nekutánna belölte szörnyü vastag füst tekeredett volna ki, a' tengerbe, melly itt igen mély, belé sülyedett. A' város, melyben 800 házak 's néhány Töröktemplomok találtattak, tsaknem egészen oda lett; a' lakosok közül 65-töt temett maga alá. Négy faluk, mellyek *Vostilla* városától nem messze estek, hasonlóképpen semmivé lettek. Az első nagy rengés után 8 napokig éreztettek a' földnek gyengébb megrázkodásai. *Vostilla* körül félórányi távolságra valami sárgálló víz által elborittatva maradott a' föld' színe.

Spanyol Ország.

Milans az a' Spanyol Generális ki a' *Lacy*' özszeesküvésének részese lévén oly szerentsés volt, hogy magát a' Katalóniai hegyek között úgy el tudta rejteni, hogy azolta sohol meg nem találtatott, az Anglus újságok szerént nem régen *Gibraltárnál* megmútatta magát, de nem engedte meg néki a' Kormányozó hogy oda kiszállhasson, melyre nézve ő egy éppen ott lévő Amerikai hajóra ülven, útját Északi Amérikába vette.

Azt jegyzik meg ugyan ezen Anglus levelek Spanyolországnak tengeri erejéről, hogy néki 1796-ban 72 lineahajója volt, most 20 van, 's ezek közül is tsak az a' 64 ágyus van felkészülve Kadiksban, melynek neve *Asia*. — A' mi az ő szá-

razi erejét illeti, ennek a' mostani plánum szerint 50,000 gyalog, és 10,000 lovas 's ágyúzó katonákból kell állani. Legfelsőbb fizetés az ármádánál 40,000 Real, (mellyet 4400 Rénusi forintokra lehet tenni).

Az utóbbi revolúziós időkből nagyon esmeretes Generális *Miranda* felől, kinek bovaléte sokáig nem tudatott, már most tudva van, hogy fogházban halt meg, de természeti halállal.

Nem rég' irtuk, hogy a' Spanyol seregeknek Andalusia tartományából Extramadurába lett általszállíttatása némelly újságlevelek szerint azért történt volna, hogy Andalusia nagyon elszegényedett. Most azt írja a' Londoni Morning Chronicle, hogy ezen indító okhoz egyebek közt az is oda járult, hogy az Andalusiai lakosok nagyon békételenkedvén veszedelmesnek tartatott lenni hogy rosszszűlfizetett seregek köztök kvártélyozzanak.

Kadiksból írják, hogy ott nem kevés nyúghatatlankodást kezdett okozni a' kereskedőknek az, hogy egy 20 hajókból álló csoportból, melly Havannából Sabina nevű fregátnak oltalmazása alatt evezett Kadiks felé, a' fregáttal egygyütt tsak két terhes hajók érkeztek meg Kadiksba. Gyanakodnak, hogy talán az Amériikai Insurgens prédáló hajok tsipték-el a' többit, mellyek még most is nyüzgenek a' tengereken. — Egy *Limábol* jövő terhes hajót, a' melly 200,000 Piastereken kívül minden féle drága portékákat, a' *Kadiksi* kikötőhelynek tsak a' torkán kívül kapott-el egy ilyen Insurgens prrdáló hajó, mellyet már gyakran lattak ott olázkodni.

Afrikai Tolvajstátusok.

Algiriából ilyen tudósítás érkezett a' múlt Oktober' 5-dikéről Hamburgba. —

„Az a' Hamburgi *Reiherstieg* nevű hajó, mellyet az új Dey, Aly, mint ajándélot az Anglus Konzúlnak által adott

vagy kiadott, Sept. 28-dikán Anglus zászlókkal elevezett az Algiriai kikötőhelyből: de fájdalom, magával viszi a' pestist is, mert már két emberek meghaltak rajta ezen nyavalyában.

„Az Oroszok, kik a' Portugallus partok mellett azon Algiriai ragadozók által elfogatott Orosz hajón fogságra estek, melynek Kapitánya Schukman a' Törököket megtámadván 's megöldöklvén, a' tengerbe hányta, most itt az Algiriai partokon nagyon sovány eleség mellett kéntelenítettnek dolgozni; 's mint rabszolgákkal éppen úgy bánnak vélek, ezt az égygyet kivévén, hogy nintsenek lántzon. Egynekegynek elbotsátásáért 1000 Piastereket kérnek. — (Itt nem azokrol az Oroszokrol mondatik, hogy raboskodnak, kik a' tizenegy Törököket a' tengerbe hányták, hanem úgy kell a' dolgot érteni, hogy elvévén az Algiriai tolvajok az Orosz hajót, az ezen volt emberek közzül a' többit által vitték a' magok hajójára, tsak Schukmant hagyták az Orosz hajón öt Orosz hajóslegényekkel, 11 Törököknek őrizete alatt. Azok, kiket a' magok hajójokra által tettek, mint foglyokat épségben elvitték Algiriába, 's most ezek szenvednek ott).

Frantzia Ország.

Mint a' Pairek' kamarájának a' Királyhoz intézett megköszönő irását méltónak tartottuk, úgy a' Követek' kamarájának hasonló irását is, mellyet annak mostani Elölülője *De-serre*, a' Király előtt, a' trónusos szobában, Nov. 18-dikán estve felolvasott, méltónak tartjuk ide iktatni: —

„Király! a' Felséged hűséges alattvalói a' Departamentek' követei, a' trónus' elejébe hozzák tiszleletjeknek és szeretetjeknek hódolását. Király! mi azon inségek által, mellyek hazánkat szomorítják, általjárattatva jövünk Felséged' elejébe; köszönjük azon vigasztalás' és reménség' szavait, mellyeket a' Felséged' szájából kijöni hallottunk. Hosszas hada-

kozások által okoztatott elszegényülésünket, kétszeri ellenséges beütésnek szerentsétlen következéseit, adózási terheltetésünket, vidékeinknek elfoglaltatva való tartatását, a' kegyetlen szükség is terhésítette. A' legtermékenyebb vidékeken szörnyü inségeket szenvedtek a' Felséged népei. Ezen veszedelmes környülállások szép tselekedetnek lettek eszközlői mind a' közönségben mind pedig magános emberek között. Az Országlószék a' Státus igazi gazdaskodásbéli princípiumai mellett hűségesen megmaradván, fenntartotta az eleséggel való kereskedésbéli szabadságot; 's mindenütt segedelmet nyújtott, a' hol a' szükség fenyegetődött. A' Felséged és Királyi familiája' adakozósága, 's a' polgárok jótéteményeik azonnal megsikeresedtek. Az olyan inségek, melyeken segíteni lehetetlen vala, bámulásra méltó elszánással szenvedtetek; és haszintén némelly helyeken a' türelem nem vehetett is erőt az inségeken, tsalugyan az előljáróknak álhatatos magaviselete 's a' közönséges erőnek hamarjában lett használása, nem soká helyreállította a' kevés szempillantatokig megzavartatott tsendességet. A' nemzeti lélek' ereje nevededésre kapott a' próbák által, melyeket a' szerentséllenségek között kiállani kénytelenített; azok a' kötélek, melyek a' Monarkhát a' magokalattvalójival, 's a' Polgárokat a' Polgárokkal össze tsatolják, szorosabban össze fonattattak. Az indulatoknak ily elkészítése után számos választó gyűlések össze hivattattak; ezekben mindenütt tsendesség és egygyesség uralkodtak; a' nemzeti szabad választások megbizonyították a' Király és népe között uralkodó egygyeséget; 's megbizonyították végezetre, hogy a' Felséged Uralkodó háza 's azon Constitúció eránt való igaz szívbéli szeretet, mellyet nekünk Felséged adott, a' Frantziák' szívében méllyen meggyökeresedett légyen. Így nyilatkoztatták ki magokat

a' mi bátorságos állapotunknak 's állandó lábra lett állittatásunknak fundamentomaik 's kezességeik, és Felségednek valósággal lehetett oka annak reménlésére, hogy az igasság' dolga nem soká a' maga szokott útjára fog lépni. A' dolgok folyamata 's az egésznek ebből következő állapota megerössitenek bennünket azon reménységben, mellyet a' Felséged' szájából hallottunk. A' Felséged' népei keservesen ugyan de halgatva alája adták magokat az 1815-ben November hónapban készült Kötéseknek. Minekutánna ök ezeknek betöltésén minden erejekkel rajta lettek volna; 's minekutánna a' szerentsétlen esztendők ezen kötések' feltételeiknek nyilván kifejeztetett keménységét véghetetlen módon öregbítették: nem látszott hitelesnek előttünk, hogy ezek még sokkal nagyobbra üzött következéseket is foglalhattak légyen magokban. A' Felséged' böltsességét megérteni és elő segíteni fogja az a' béléatással telyes Politika, melly által az Európai egyéb népek' sorsa kormányoztatik; a' véghetetlen temérdekségü áldozatoknak, igassággal megegyező határok fognak tétettetni; a' mi vidékeinknek elfoglalva lejendő tartattásokra rendeltetett időszakasz meg fog rövidítettetni, 's ezen vidékek végezetre meg fognak szabadittatni. Ekkor, és tsak is ekkor fog Frantziaország a' békességnek gyümöltseivel élhetni; ekkor fogja osztán magát az ő *Creditje* megerössíteni, ekkor fog belső boldogsága életre kapni, 's a' nemzetek között a' maga rangjára fellépni. A' Constitúciónak valóságos lelke, 's ő, a' nemzeti bletsület beszéltek azon nyilatkoztatásokban, melyeket Felséged előttünk azon törvényjovallásra nézve tett, melly a' Felséged' parantsolatjából a' rekrútázás eránt készítettett. Király! Felségednek minden alattvalói örömmel követik azon Monarkha által lett meghívattatást, a' ki ily nagy mértékben Frantzia; semmi sem fogigen

drága lenni, a' mi a' F.ged' Koronaja' 's a' haza' méltóságának 's függetlenségének bátorságba való helyheztetésére szolgálhat. A' költségnek nevekedsét, mellyet ezen törvénynek végrehajtása okozhat 's azok a' váratlan költségek, mellyeket a' Státus' kintsének tenni kell, egy részint ki fognak azon kiméllések systemája által pótoltatni, mellyet Felséged követ, 's a' mellyet az idő' mostoha környülállásai inkábbinkább, mint parantsoló kötelességet megkivánnak. A' Követek' kamarája mindenkor osztozott Felségeddel a' Frantzia Szentegyház' helyreállítatására törekedő buzgóságban; már előbbeni üléseiben is gondoskodott azon, hogy ennek oly segedelmek szerzettessenek, mellyeknek bölts felosztatása által a' vallás' szolgainak betsületes élelem adattassék. Azon új törvények, mellyek felől nekünk Felséged mostan hírt tett, a' Constitutzió, a' mi már fennálló törvényeinken, és régi szabadságainkon fundáltatván, tartós egygyességet fognak megfundálni a' Szentegyház 's a' Státus' között. Ennek oltalmazása 's egy kegyes és megvilágosodott Királynak méltósága alatt, mint historianknak legfényesebb idejében tselekedett, ennekutánna is törvényeink és szabadságaink oltalmazójának fogja magát bizonyítani a' Frantzia Papság. A' szentségnek és tudománynak a' megvilágosodásnak 's a' nagy kegyességnek szerentsés összsatsatolása által, ismét ő fog Fr. ország betsülete 's a' Kereszténység' tsudákozása lenni. A' Státus' Religiója javára hozattandó törvények az egyéb istenitizteletek' gyakorlásának, mellyeknek jusaik már megmásolhatatlanul megfundáltatva vagynak, semmi kárt nem fognak okozni. A' vallásnak boldogító befolyásához a' nemzeti neveltetés 's meghatározott fundamentomokon épült tanittatás is hozzá járulnak; ezek az ifjúságba Fejedelemjek eránt szeretet, a' törvények eránt engedelmességet, 's a' polgári kötelességek

betöltésére törekedő buzgóságot tsepegetnek be, 's a' F.ged' Országlásának jótéményeit a' jövendő időkire kiterjesztik. Azon jó felől való meggyőződésben, mellynek a' F.ged' szíve a' kútfeje, elmondhatja F.ged, hogy: *En érzem, hogy engem szeret az én népem.* Szerentsés nemzet az, mellynek Királya, magáról, közönséges megegygyezéssel ily bizonytságot tehet! Igen is, úgy vagyon; F.gedet a' maga népe szeretete környékezi, 's ennek F.ged eránt való bizodalma azon mérték szerént nevekedik, a' melyben F.ged bizodalmat mutat ő eránta. Ez a' költsönös bizodalom naponként szívesebbé lévén, nagyobb erőt ad a' F.ged' Országlásának, mint a' milyen az időveljáró 's némelykor tsak a' környülállások által parantsoltató törvényekből származik; e' fogja hosszas szerentsétlenségeinknek utolsó nyomait eltörteni. Király! Ajándékozzon az ég, vesztésünk kipótolására 's ohajtásaink teljesítésére, nem soká mind a' F.ged országoló páltzájának mind jusainak új örököszt, mint Országunk' ditsőségének 's boldogságának zálogát. A' Felséged' egygyik fija, ki olly méltó a' F.ged' nevére, beútozta tartományainkat, mindenütt az egygyességet 's békességet hintezvén el. Részesé ez a' Printz Királya' megegygyezésének kifejeztetésével egygyütt a' nemzeti háládatosság' kifejeztetésének is; a' mi szabadságunkat és intézeteinket fenntartó lélek az, kit a' Frantziák a' Felséged' Hertzegunokájában áldanak és tisztelnek.“

* * *

Folytatása a' Pápa ö Szentsége, és a' Bavariai Király ö Felsége között felállittatott Concordatának.

A' Monachiumi 's Freisingeni Érseknek az Augsburgi, Passaui, és Régensburgi Püspöki megyék alá rendeltetnek, úgy hogy az utolsónak Metropolitai tulajdonsága előre eltöröltetik, a' Passaui most élő Püspök pedig tsak ma-

gára nézve élhet holtanapjáig a kivételnek privilegiumával. — A *Bambergi* Püspöki Megye, Metropolitai Szék' méltóságára emeltetik, és a *Würtzburgi*, *Eichstädti*, és *Speieri* Püspöki Megyék rendeltetnek alája. — A' külömben a' *Maintzi* most a' *Regensburgi* Püspöki Megyéhez tartozó *Aschaffenburg* Vidéke, és a' *Fuldi* Megye nek Bavariában eső része a' *Würtzburgi* Megyéhez, — a' *Konstantzai* Megyének Bavariában fekvő része, a' *Kempteni* kivétel alatt lévő Vidékekkel egyetemben az *Augsburgi* Megyéhez, — hasonlóképpen a' *Salzburgi* Megyének Bavariában eső része, és a' *Berchtesgadeni* kivétel alatt lévő Prépostságnak vidéke részszerént a' *Passai*, részszerént a' *Monachiumi* Megyéhez kaptasoltatnak. A' *Chimseei* Megyének eltörlése után, ezen utolsóhoz fog ez is ragasztatni. Minden Megyének új határai egyenként kifognak különösen szabadni a' szükséghez képeest.

III) Tzikkely. A' Metropolitai Székek Káptalanjaiknak két Dignitariusaik, t. i. egy Prepostjok, és egy Decanusok, ezenkívül tiz Kanonokjaik, — a' Püspöki Megyék' Káptalanjaiknak ugyan annyi Dignitariusaik, hanem csak 8 Kanonokjaik fognak lenni. E' mellett mind a' két rendbéli Káptalanoknak legalább 6 Praebendansaik, vagy Vicariusaik lesznek. Ha pedig akár új Fundatziók, akár jószágszaporítás által ezen Megyéknek jövedelmeik annyira nevedkednének, hogy több Praebendákat is lehetne felállítani: a' Kanonokoknak és Vicariusoknak száma ekkor ahoz képeest fog neveltetni. — Mind egyik Káptalanban az Érsekek, és Püspökök a' Tridenti Zsinat' rendszabásához képeest ki fognak a' Kanonokok közzül kettőt nevezni, kik közzül egyik Theologusi, a' másik pedig Poenitentiarusi hivatalt viseljen. — Minden Dignitariusok Kanonokok, a' Khoruson való szolgálaton kívül, még úgy is szolgálhatnak az Ér-

sekeknek és Püspököknek, mint meg annyi Tanácsosok, a' Megyék' kormányozásában. De szabadságokban áll az Érsekeknek és Püspököknek azokat más hivatalos foglalatosságokra is alkalmaztatni szabad tetszések szerént. Nem külömben kiszabhatják a' Vicariusoknak is kötelesegeiket. — Mindazáltal ő Felsége a' Király a' Generalis Vicariusoknak 500, — a' Püspöki Titoknokoknak pedig 200 forintokat fog esztendőnként adatni.

IV) Tzik. Az Érseki, és Püspöki Székek' jövedelmei fekvő jószágokon fundáltatnak, mellyek az Érsekeknek és Püspököknek szabad igazgatásra által adatnak. Hasonló jószágokkal és jussal bírnak a' Metropolitai és Cathedralis Megyék' Káptalanjai, úgy szinte az ezen Megyéknél szolgáló Vicariusok, és Praebendariusok is.

Az esztendőnként való papi jövedelmek e' következő módon szabadtak ki, minden terheket azonban már ezekből levonván, úgy hogy ezt tiszta jövedelemnek lehet tartani: a' Monachiumi Dioecesisben az Érseknek jövedelme meg 20,000 forintra; a' Préposté 4000-re; a' Decanusé 4000-re; az öt öregebb Kanonokoké 2000-re; az öt ifjabbaké 1600-ra; a' 3 idősebb Vicariusoké 800-ra; a' 3 ifjabbaké 600-ra; — a' Bambergi Dioecesisben ugyan azoknak e' következő rendel: 15,000; 3,500; 3,500; 1,800; 1,400; 800; 600; az Augsburgi, Regensburgi, és Würtzburgi Püspöki Megyékben mind egyik Püspöknek jövedelme 10,000 ftból; Préposté 3,000-ból; Decanusé 3000-ból; 4 éltesebb Kanonokoké 1,600-ból; 4 ifjabbaké 1,400-ból; 3 idősebb Vicariusoké 800-ból, 3 ifjabbaké 600-ból; a' Passai, Eichstädti, és Speieri Püspöki Megyékben ugyan azoknak e' következő számváltozással: 8000; 2500; 2500, 1600, 1400; 800; 600. Ezen summáknak mindég így, és minden tson-

kitás nélkül kell maradni, és azokat a jószágokat vagy fundusokat, mellyekből ezek folynak, sem eladni, sem pénzbeli fizetéssé változtatni nem lehet. Ha valamelyik az előszámlált papihivatalok közül megüresül, az azokat illető summákat a' Megye húzza, és teszi-el. Ezenfellyül mind az Érsekeknek és Püspököknek, mind egyéb papi Méltóságoknak, korosabb Kanonokoknak, és Vicariusoknak méltóságjokhoz illő lakás jeleltetik ki. Ő Felsége a' Király, az Érseki és Püspöki Udvar, a' Káptalan, és Archivum számára alkalmas házat fog rendelni. Mind ezeknek eligazítására mind a' két egygyező Felek 3, vagy legfellyebb 6 hónapok' elforgása alatt Biztosokat fognak ki-nevezni, kiknek írásban felteendő végalkujokat ő Felsége a' Király 3 párokban ki fogja annak rendje és módja szerint adatni, mellyek között egygyik a' Királyi Leveles-Tár, másik az Apostoli Nuntzius, a' harmadik az illető Megye Archivuma' számára való lesz. Más egyéb hasznok a' hol, és a' mint vagynak, — ott, és azonképpen megmaradnak. A' *Speieri* Dioecesisre nézve, minthogy annak ez idő szerint fekvő jószága nintsen, ideig óráig ő Felsége ilyen rendelést tesz a' fizetés dolgában. Rendel t. i. esztendőnként a' Püspöknek 6000; Prépostnak 1,500, Decanusnak 1500; az öt Kanonokoknak 1000; a' 6 Vicariusoknak 600 forintokat Végre minden fundusok, ingó vagy ingatlan jószágok, mellyekkel a' Megyék, vagy azoknak sábrikája bírnak jelenlévő állapotjokban megtartatnak, és ha a' belölök jövő haszon a' külömbféle kiadá-

sokra elegendő nem lenne, ő Felsége ezeket fedezni fogja.

V) Tzik. A' melly Püspöki Seminariumok most vagynak azok tovább is tartassanak-fenn; a' hol pedig nintsenek, ott azoknak felállításáról gondoskodni kell. Az ilyen Intézetekbe pedig tsak olyan Ifjakat kell bevenni, és az olyanoknak formálásáról kell gondoskodni, kiket az Érsekek, és Püspökök erre nézve érdeemeseknek ítélnék, külömben is ezen Seminariumoknak Kormányozása egyenesen az Érsekektől és Püspököktől függvén. Ezen Seminariumoknak Igazgatóit, és Professorait is az Érsekek, és Püspökök nevezik-meg, úgy szinte azok távoztatják azokat el is, valahányszor az szükségesnek és hasznosnak ítéltetik. És mivel a' Püspököknek kötelességek a' hit', és erköltsiség' dolgában őrt állani: tehát ezen tekintetben az Oskolákra nézve is semmi akadály által nem gátoltatnak-meg ezen hivatalos kötelességekben.

VI) Tzik. — Ő Felsége a' Király az Érsekekkel és Püspökökkel egyesített tanátskozása után egy elegendő fundusbeli jövedelemmel megajándékozott házat fog kimutatni a' betegségek, vagy öregségek miatt többé nem szolgálható Papoknak számára.

VII) Tzikkely. Ezenkívül ő Felsége mind a' két nemen lévő egynéhány Klastromokat, a' Szent Székkal egyetértvén, illendő jövedelmekkel vissza fog állítani, az Ifjuságnak a' Vallásban, és tudományokban való oktatására, és az Egyházziszolgálat' segítségére, vagy a' betegeknek gyámolítására. (A' többi következik).

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
Dec. 2-ik napján 300 $\frac{1}{2}$ — 3-dikán 297 $\frac{1}{2}$ — 4-dikén 297 $\frac{1}{4}$ — forintot.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Azon *Pesti* tudósításhoz, mellyet a' közelébbi M. Kurir toldalékjában két tudós férjfiainknak megtiszteltetéssekről 's megjutalmaztatásokról kiadtunk, örömmel hozzá foglaljuk most még e' következőt: —

Ns. Magyar Nemzetünknek ezen fényes innepe alkalmával, 's azután való napokon egy nagy tudományú Magyar Mágnás legelőször esmérvén - meg személyesen, a' legelső 1815-dik esztendőről megtiszteltetett tudós Hazánkfiát Ts. Kis Szántói *Pethe Ferentz* urat Ns. Szabolcs Vármegye Tábla Biráját, és kitánulván ennek szélesen kiterjedett Mezei Gazdasági tapasztalásain kívül azt is, mely sok hasznos munkákat botsátott legyen ki — anyai nyelvünkön világ eleibe, tehát a' nevezetlen Nagy lelkű Mágnás, azon érdemes Hazánkfiának közönséges megjutalmaztatását, kettős jutalommal tetézte maga részéről az által, hogy néki egy Anglus *arany órát* és egy *aranyozott ezüst piksist* küldött meglegedése örökjeléül.

Rhédéről November 10-dikén. — A' Rhédei Reformata Szent Ekklezsia új Templomot építvén, annak felszentelése November' 9-dikén ment véghez. Jelen voltak ezen az Egyházi Rendben lévőkön kívül, sok Uraságok, és ezen Ekklezsia örömében részt vevő idegenek. A' szentelő Predikátziót tartotta Fő Tisztelendő Gen. Notarius *Tóth Ferentz* úr 1 Mos: 28: 17 versét vévén-fel Textusul, — mellyben a' Templomok, mint a' Status' közönséges épületei 's a' t. úgy íratlakle. Az egész Predikátzió azzal a' szép, eleven, és érző stilussal, és aktzióval volt előadva, melly ezen Magyar Oratorunknak tulajdona. A' másik Predikátziót a' helybeli Predikátor Tiszt. *Pethő Sigmund* úr tartotta, Textusul vévén-fel Tsel: 17: 24, 25 verseit, — a' ki hasonló kedvességgel minekutánna azt előadta volna, hogy az Isten kézzel tsinált-

Templomban nem lakhatik, utóbb ezen Templom építése környülállásait irtakle. Az úri Sz. Vatsorát maga Fő tiszt. Superintendens *Tóth József* úr osztotta a' jelen volt Egyházi Szolgáknak, a' Népek pedig más Egyházi szolgák. Résztelő, és három Eskettető is volt. A' Pápai Collegiumbeli Togatus Deákok pedig igen szép harmóniás énekléssel díszítették ez innepet.

H i r d e t m é n y

Egy nagy Ezüst asztali-edénynek elkötyavetyélléséről.

A' Nagy Méltóságú Udvari Magyar Kamarának felsőbb parantsolatnak következésébe közben költt rendelése szerént, a' jövő Szent-József-napi Pesti vásárnak alkalmatosságával, úgymint a' közelgető 1818-dik esztendőben esendő Mártzius hónapnak 12-dik napján, reggeli 9 órakor a' Pesti Királyi Harmintzad-házban, néhai Nagy-Méltóságú Gróf *Kollonich László* Kalotsai Érseknek asztali nagy-ezüst-készülettye kötyavetye által a' többet ígérőknek, a' kész árának tüsténti letétele mellett el fog adattatni.

Ezen tiszta ezüstben mintegy hatodfél mázsát nyomó asztali készület, a' közelebről esmérőknek köz értelmek szerént a' legszebb, leg-ékesebb, leg-pompásabb, és szembetűnőbb, mellyet Hazánkban láthatni; és noha eredetikeppen tsak harmintzhat személlyekre készítettett, azonban negyvenkét, sőt negyvennyoltz személlyekre is elegendő; mennél fogvást hozzá 48 evő-kés, villa, és kanalak; és a' Csemegéhez 42 portzellán markolatú ezüst-élű-kések, és egyéb hozzávalók tartoznak.

Az első asztali fel-készítettés, vagy is fogás hat felettébb nagy Tál-allyaiból (Plateaux) áll, mellyekre szintannyi, rész szerént gömbölyü, rész szerént tojás-kerékü medentzék tétetnek; a' többi ide

tartozandó hasonlóképpen majd gömbölyű, majd tojás-kerekű, majd három, és négy szegletű Tálak, mind ezüst fedel-
lekkel, mellyekkel az ételek bé borittat-
nak, vannak felékesítve. Az asztalnak
négy szegletére pedig mégannyi nagy
ezüst-hűtő-edények tartoznak. Mind ezek
felemelt (en bas relief) metzsett műv-
vel, a' tálak, és tányérok pedig szinte
metzsett munkáji karimákkal diszesked-
nek; azon felemelt metzzésű ékességei
az edényeknek nem forrasztva, vagy sze-
gezve, hanem finom srofokkal belűrül-
létén oda szerkeztetve, és ennél fogva
egymástól elszedetethetvén a' tisztítást
felette könnyebbítik.

Többnyire ajánlhattya ezen egész
asztali edényt azon környülállás is; hogy
minden darabnak hátulján tsupán kétegy-
gyes betű, ugymint a' hajdani Tulajdo-
nos nevének eleje az az L. K. vagyon
kivésve, mellyeket kiemésztetni, vagy az
edényeknek felső részére újabb Jegyeket
vésetni lehet; ajánlásul szolgálván egyéb-
eránt az is; hogy minden darabnak ne-
lézsége a' leg-kissebb mértékig szinte a'
hatulsó részén fel vagyon jegyezve, 's
beléje metzve.

Ezen egész asztali ékességhez tarto-
zó megvasált, és belső készülétekkel e'
végre alkalmaztatott hat nagy Ládák a'
Vévőnek ingyen fognak által engedtetni.

Azok, a' kik a' kótyavetyéllésben
részt venni akarnak, az e' végre kiren-
delt Biztosnak kezéhez 2000 forint pen-
gő-pénzt, vagy 6000 forintokat Váltó-
Czédulákban Bánat-pénz gyanánt letenni
kötelesek, melly summa a' kótyavetye,
és az ebbéli Jegyző-Könyvnek aláírása
után a' Vévőnek a' fizetendő egész árba
bé fog számittatni, a' más többet ígérők-
nek pedig azonnal vissza adattatni.

Nagyobb bátorság' okáért az első
ki-kiáltás tsak egy Latnak pengő-pénzben
számláltt árával fog történni, ennek men-
nyisége pedig annyira fog határozatni,

a' mennyit a' Császári, és Királyi ara-
nyot, és ezüstöt Béváltó Tisztség egy
Latért a' nyers, és tsupán a' béolvasztás-
ra szolgáló ezüstért kész lészen ajánlani;
erről pedig az említett Tisztségnek írott
ki-nyilatkoztatása, azokkal, a' kik kótya-
vetyélni szándékoznak közöltetni fog. Ezen
árszabástól kezdvén, fog a' kótyavetyélés
garasokra, és krajtzárokra (mindenkor
pengő-pénzt értvén) olly intézettel foly-
tattatni, hogy a' nyers értznek belső ér-
tékén fellül, a' felettebb díszes, és köl-
tséges mivnek jutalma is, az Érseki ha-
gyományak gyarapittására mentül in-
kább nevedjen.

Vége létén a' Kótyavetyének, egy
Császári, Királyi Pénzverő Hivatalbéli
Tiszt által fel-mérettetik az egész ezüst
a' Vévőnek jelenlétében, és azon egy lat-
nak fel ígértt leg-nagyobb ára szerint az
egész nehézségtől járandó summa meg-
fog határozatni, a' mellyet is a' Vévő
akár egészen, akár rész szerént, vagy
pengő-pénzben, vagy ennek akkori Bétsi-
betse után (vagy is az ugy nevezett Cur-
sus szerint) számittandó Váltó Czédulák-
ban legfellyebb 8 napoknak elfolyása alatt
lefizetni okvetetlenül tartozik, és ennél
fogva addig az ekkép' megvásárlott ezüst
kezéhez sem szolgáltatathatik.

Az elől-számláltt kötelezésekre hajú-
ló, és alkalmas Vévő, a' kótyavetye
előtt egynéhány napokkal a' Pesti Har-
mintzad-háznál ezen ezüst-készületet meg-
tekintheti; ha pedig addig is valamely
vevő szándékkal biró, 's ne talántán ut-
ban lévő Uraságoknak, vagy Kereskedők-
nek a' meg szemlélésre kedvek lenne, a'
Nagy Méltóságú Magyar Kamarának Elöl-
ülői Kantzellariájában teendő jelentés mel-
lett a' Fő Fizető Hivatalban alkalmasossá-
got nyerhetnek annak megtekintésére;
azonban hogy szinte ezen Hivatal egyéb-
tishti foglalatosságaikban ne akadályozta-
hasson, a' tsupa kívántsíságnak hely nem
adattatik.